

Hälsa och välbefinnandeffekter av interaktion med hund i äldreården

Huvudsökande: Lars-Erik Berg, ITS Högskolan i Skövde

Medsökande: Kerstin Uvnäs-Moberg, SLU och Ulla Hellström-Muhli, IVN HiS, (numera vid Uppsala Universitet, Sociologiska institutionen.)

Doktorander gör det huvudsakliga fältarbetet i syfte att framställa licentiatpublikationer, med sikte på att kunna fortsätta till doktorsexamen. De gör självständiga studier som läggs upp av dem själva inom ramen för beviljad projektplan.

Forskningsprojektfinansierat genom KKS, Högskolan i Skövde, SLU i Skara, några företag samt med stöd från Skaraborgsinstitutet.

Projekt-tid Ht 2010 – ht 2012. Rapporteringsfas tillkommer, pågår under 2013.

Syftet framgår av titeln. Här ingår studier av vad välbefinnande antas betyda för personalen, hur man ser sig kunna uppnå det i verksamheten, vilka metoder och instrument man då använder. De mått projektet använt har varit flera olika och mångvetenskapliga. Medicinska mätmetoder, t.ex. mätning av kortisolhalter hos både äldre, personal och hundar har använts. Observationsstudier har genomförts och åtskilliga intervjuer gjorts med olika inriktningar och vinklingar.

Intervjuer har i en delstudie varit dels fenomenologiskt inriktade och främst utförts på personal. De har dels producerat:

- (i) en studie vad man *menar* med/uppfattar som välbefinnande för de äldre, dels i
- (ii) en annan korresponderande studie om hur man vid boendet tror sig kunna *implementera och förverkliga* det man avser ge.
- (iii) en tredje delstudie som har tagit upp intervjuer från fem av de äldre boende själva. De har handlat om deras uppfattningar om välbefinnande. I liknande syfte har också rent objektiva mätmetoder använts för handlingar som har med den medicinska omvårdnaden att göra. Standardmått som ro – oro hos de äldre, mått i t.ex. termer av påkallande av uppmärksamhet, nattliga påringningar pga. dålig sömn, behov av upprepade toalettbesök m.m.

Observation av problem som förekommer vid användning av olika metoder som delvis interfererar med varandra har gett ny kunskap om metodval. Detta har inte direkt med syftena för de ingående studierna att göra, utan det ligger på en metanivå. Här handlar det om att se hur mätmetoder i ett syfte kan interferera med möjligheterna att utföra mätningar i ett annat syfte. Exempel: Behovet av att utföra mätningar under den timme som hunden besöker boendet både vid timmens början, dess mitt och dess slut kan förmodas interferera med psykisk emotionell status och stress-status för alla inblandade, inklusive hunden.

Dessa problem har i slutänden resulterat i att de data om hundens närvaro som har givits i intervjustudierna har bedömts vara av bitvis bristfällig kvalitet, så de har uteslutits som underlag för en vardagssituation med vårdhund vid äldreboendena i fråga. De har dels varit få, dels varit behäftade med troliga och icke kontrollerbara felkällor som vi bedömt så att vi inte velat lägga fram materialet som bas för slutsatser. Vi har inte kunnat garantera vare sig validitet eller reliabilitet, och av det skälet har vi avstått. Detta betyder dock inte att värdena är meningslösa. De kan användas, men inte för att ge en bild av hur en vardagssituation med vårdhund skulle kunna se ut. Vissa preliminära resultat av de naturvetenskapliga mätningarna systematiseras f.n. och de ser hittills ut att visa en urskiljbarhet

(diskriminering) i välbefinnandehänseende. Flera typer av data från de kemiska mätningarna (kortisolhalt i saliv, fukthalt på hud etc.) bearbetas.

Vi har data kring vad personal tror sig kunna säga om hundars närvaro, liksom i några fall motsvarande uttalanden från boende. Likaså finns data från omfattande intervjuer med både personal och boende om vardagsrutiner i relation till välbefinnande. Studien har också resulterat i en forskningsplan ”When paws meet hands”, som kan ligga till grund för ansökningar vid andra fonder, som då kan bygga på de data som framkommit i denna studie. Under projektiden har dessutom både i Sverige och internationellt arbete med vårdhundar fortskridit i stigande tempo; det finns andra studier att integrera i ansökningar som ska renodla den beteendevetenskapliga grundforskningskaraktären i studiet av elementära sociala processer och deras effekter på emotionellt beteende och välbefinnande.

Disciplinintegrerande text för projektet som helhet återstår ännu att göra, i väntan på färdigställande av alla data.

Skövde april 2013.

Lars-Erik Berg